

The Gleaner

Vol 12 (1975)

Η ανώνυμη έκδοση του φυλλαδίου «Περί
Θρησκείας και Κλήρου» (1832) έργο του Ανθίμου
Κομνηνού Ηλιουπόλεως

Στέφανος Ι. Μακρυμίχαλος

doi: [10.12681/er.9151](https://doi.org/10.12681/er.9151)

Copyright © 2016, Στέφανος Ι. Μακρυμίχαλος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Μακρυμίχαλος Σ. Ι. (2016). Η ανώνυμη έκδοση του φυλλαδίου «Περί Θρησκείας και Κλήρου» (1832) έργο του Ανθίμου Κομνηνού Ηλιουπόλεως. *The Gleaner*, 12, 218. <https://doi.org/10.12681/er.9151>

ΠΑΡΑΣΧΟΛΗΜΑΤΑ

Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ «ΠΕΡΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΥ» (1832) ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Στὴν «Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία» Γκίνη - Μέξη (Τόμ. Α' σελ. 329) καταχωρεῖται ἀπὸ αὐτοψία (ἀριθ. 2215) τὸ βιβλίον : «*Περὶ Κλήρου καὶ Θρησκείας*». Ἐν Ἑλλάδι. Τῆ 18 Ἰουλίου 1832. Σχ. 12ον, σελ. 22, ὑπογραφή Α.Κ.Η. (ἀντίτυπο τῆς Βιβλιοθήκης Λοβέρδου, χωρὶς μνεῖα τῆς ἐννοίας τῶν ἀρχικῶν τοῦ συγγραφέως).

Ὅπως τυχαῖα διεπίστωσα τὰ ἀρχικά Α.Κ.Η. εἶναι τοῦ Ἀνθίμου Κομνηνοῦ Ἡλιουπόλεως. Σχετικὴ μνεῖα ὑπάρχει στὸν δεῦτερο τόμο τῶν «Σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων» τοῦ Κωνσταντίνου Πρεσβυτέρου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων (ἐκδόσεως Σοφοκλέους Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων). Τὸ βιβλίον αὐτὸ τυπώθηκε τὸ ΑΩΕΔ' (1804) ἀπὸ τοὺς Φ. Καραμπῖνο καὶ Κ. Βάφα.

Στὴ σελίδα 15 τοῦ βιβλίου ὁ συγγραφεὺς, περιγράφοντας «τὴν κατάστασιν τῶν ἐν τῇ επικρατεῖᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπισκοπῶν (ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τέλους τοῦ 1832)», γράφει τὰ ἐξῆς :

«... Εἰς δὲ τὸ Ἄργος ἰδίως τῷ 1828 ἐτοποτήρει ὁ πρῶν Ἡλιουπόλεως (τῆς Ἐφέσου ἐπισκοπῆς) Ἀνθιμος ὁ Κομνηνός, ὅστις καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ 1821 καταλιπὼν τὴν ἰδίαν ἐπισκοπὴν κατέφυγεν εἰς Σπέτσας, κακείθεν εἰς Κύθηρα· κακεῖ διέτριβεν ἡσυχάζων, μέχρι οὗ ἤλθεν ὁ Κυβερνήτης· τότε δὲ μεταβάς εἰς τὴν Ἑλλάδα διωρίσθη Ἄργους ἐπίτροπος· ὕστερον δὲ τοῦτον ἡ Ἀντιβασιλεία κατέστησε Κυκλάδων...».

Σὲ ὑποσημείωση στὴν ἴδια σελίδα ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς :

«... Οὗτος (παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων) ἐξέδωκεν ἐν Ναυπλίῳ (τῷ 1832, Ἰουλίου 18) Περὶ θρησκείας καὶ κλήρου, φυλλάδιον ἐπαρίστερον, ὑπογράψας μόνον τῶν ὀνομάτων αὐτοῦ τὰ ἀρκτικά στοιχεῖα Α.Κ.Η. (Ἀνθιμος Κομνηνός Ἡλιουπόλεως). Κατὰ δὲ τὸ 1837 ὅδ' αὐτὸς ἤδη Κυκλάδων Ἀνθιμος ὁ Κομνηνός, ὀνομαστὶ ἐξέδωκεν (Ἀθήνησι) διὰ στίχων πολιτικῶ. Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν, ἄλλως μὲν καλὴν καὶ διδακτικὴν περιέχουσαν δὲ ὅμως καὶ τινὰ παραλογισμοὺς ἐξ ἀπροσεξίας, δι' οὓς αὐτὸς πρῶτος καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος κατέκρινε τὸ πονημάτιον (βλ. Μ. Σχινᾶ Θεατὴν, ἀριθμ. 20). [καὶ τῶν Σωζομένων τῶνδε Τόμ. Α. σελ. 533]».

Τὸ δεῦτερο βιβλίον τοῦ Ἀνθίμου Κομνηνοῦ, καταλογογραφεῖται στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία Γκίνη - Μέξα (Τόμ. Α', σελ. 417) με' αὐξ. ἀριθ. 2864 ἀπὸ αὐτοψία. Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι : «*Ὁρθόδοξος διδασκαλία*». Περιηγητῆς ἢ Πρεσβύτης διδάσκαλος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ποιηθεῖσα παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου πρῶν Ἡλιουπόλεως νῦν δὲ Κυκλάδων, Ἀνθίμου Κομνηνοῦ τοῦ Ἡλιοπολίτου. Μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τῆς τυπογραφίας Πέτρου Μαντζαράκη, ὁδὸς Ντέκα, ἀριθ. 45. 1837. Ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ὑπάρχουν στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη καὶ τὴν Γεννάδειο.

Στέφανος Ι. Μακρομύχαλος